

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 26.

ZATERDAG 24 JUNI 1916.

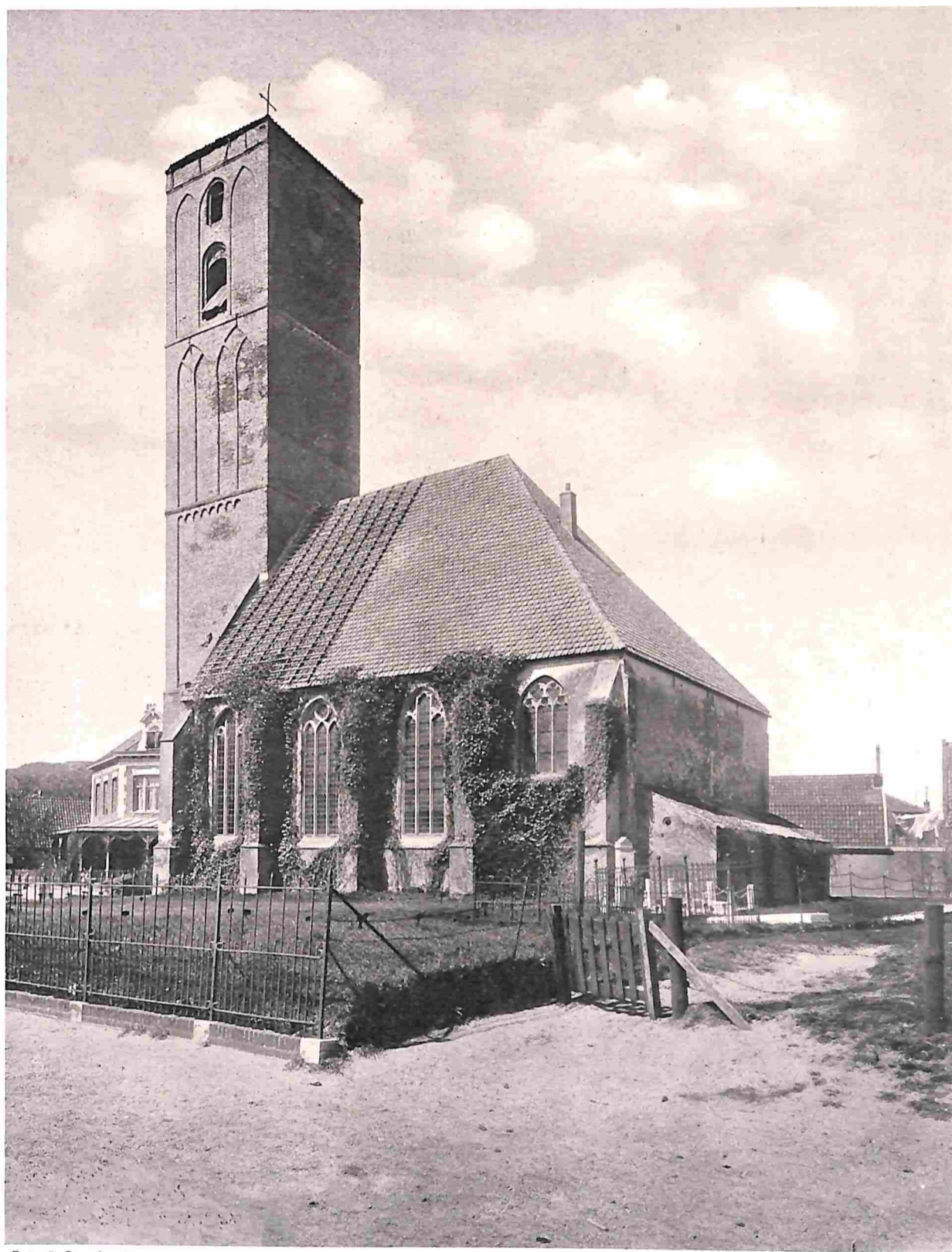

Foto C. Steenbergh.

HET HERVORMDE KERKJE TE WIJK AAN ZEE.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET „JOHN GRIER HOME”. UIT HET ENGELSCHE, DOOR JEAN WEBSTER (2)	BLZ. 302
EEN „THORENHAUS”, DOOR F. W. DRIJVER	„ 303
TRIESTE MEL, (GEDICHT), DOOR D. DE WOLFF	„ 303
WIJK AAN ZEE, DOOR S., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 301, 304—306
ACACIA-GEBAK, DOOR P. E. W. K.	BLZ. 306
MEEZEN, (III, SLOT), DOOR R. TEPE, GEÏLLUSTR.	BLZ. 307—308
KUNNEN DIEREN AFBEELDINGEN WAARNEMEN? DOOR G.	BLZ. 308
HAAGSCHE HOFJES, (V.), DOOR CAREL HANSEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 309—311
BAAS MILON, UIT HET FRANSCH VAN GUY DE MAUPASSANT	BLZ. 311
GEVELTJE AAN DE BREEDSTRAAT TE ENKHUIZEN. ILL.	„ 312
VOGELSCHADE DOOR DEN OORLOG, DOOR G.	„ 312

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

HET „JOHN GRIER HOME” *)

DOOR JEAN WEBSTER.

(2) (Geautoriseerde vertaling uit het Engelsch).

John Grier Home,
20 Februari.

LIEVE Judy,
Dr. Robin MacRae liep vanmiddag hier aan om met de nieuwe directrice kennis te maken. Toe Judy, vraag hem bij zijn eerste bezoek in New-York ten eten, dan kun je zelf zien, wat je echtgenoot heeft gedaan! Jervis heeft het heel en al mis wanneer hij werkelijk denkt, dat een van de voornaamste voordeelen aan mijn positie hier verbonden, het dagelijksch discours met een man van Dr. MacRae's beschaving en karakter en geleerdheid en charme is.

Hij is lang en mager, met zandkleurig haar en koude, grijze oogen. Gedurende het uur, dat hij in mijn gezelschap doorbracht (ik was werkelijk heel levendig) kwam er geen schaduw van een glimlach over de rechte lijn van zijn vastbesloten mond. Kan er licht uitgaan van zulk een sombere natuur? Ik geloof het niet, maar in elk geval zou ik graag weten, wat er toch met dien man gebeurd is. Heeft hij de een of andere afgrijselijke misdaad achter zich liggen of is zijn natuur slechts zoo door zijn Schotsche afkomst? Hij is even gezellig en onderhoudend als een granieten grafsteen!

Klaarblijkelijk houdt onze dokter niet meer van mij dan ik van hem. Hij denkt, dat ik frivol en inconsequent ben en absoluut ongeschikt voor de vertrouwenspositie, die ik hier inneem. Ik durf er op te wedden, dat Jervis nu al een brief van hem heeft met het verzoek om mij van hier weg te sturen.

Wat de conversatie betrof, hier waren wij het roerend eens. Hij besprak lang en breed de verantwoordelijkheid, die op de schouders van de directrice rust betreffende het fysieke en moreele welzijn van de haar toevertrouwde kinderen, terwijl ik mijn ontevredenheid uitte over de onkledzame wijze, waarop onze kinderen hun haar dragen.

Om dit te bewijzen, riep ik Sadie Kate naar binnen, mijn speciaal boodschappenvondelingetje. Haar haar is stijf naar achter getrokken en eindigt in twee vast gevlochten staartjes. Maar Dr. MacRae schijnt hier weinig om te geven. Zijn grootste zorg is de toestand van de magen van onze kinderen. Wij hebben ook het onderwerp van roode onderrokken uitvoerig besproken. Ik vind, dat geen meisje enig zelfrespect kan hebben, wanneer haar roode onderrok ruim 3 c.M. onder haar blauw geruit katoenen jurk uitkomt, maar hij meent, dat roode vondelingen-onder-

rokken heel lekker warm en tevens hygienisch zijn. Ik voorzie een strijd op leven en dood voor de nieuwe directrice.

Maar toch is er met het oog op den dokter één ding, waarvoor ik hem dankbaar moest zijn. Hij is haast even kort hier als ik en kent dus de tradities van het gesticht evenmin als ik. Ik geloof, dat ik met den vroegeren dokter in het geheel niet had kunnen opschieten, want naar de sporen van zijn wetenschap te oordeelen, die hij hier heeft achtergelaten, wist hij net zooveel van babies af als de een of andere veearts!

Den staf heb ik nogeens flink onder handen genomen, maar niettemin vertelde de kokkin mij vanmorgen, dat het John Grier Home Woensdagavond gekookte maïsmeelpap moet slikken.

Zoek je al hard naar mijn opvolgster? Ik blijf hier tot ze komt, maar maak alsjeblieft wat voort!

Je vastbesloten
Sallie McBride.

Directrice Kamer,
John Grier Home,
27 Februari.

Beste Gordon,

Voel je je nog altijd beleedigd omdat ik je raad niet heb opgevolgd? Weet je dan niet, dat een roodharig persootje met Iersche voorvaderen en een groot Schotsch gehalte in haar bloed, zich niets voorschrijven laat, maar alleen kalmpjes aan geleid kan worden? Als je niet op zoo'n overheerschers-toon hadt gesproken, zou ik beslist lief hebben geluisterd en waarschijnlijk behouden zijn gebleven, terwijl het nu zoo heel anders is gelopen. Eerlijk moet ik je bekennen, dat ik al vijf lange dagen ons kibbelpartijtje betreur. Jij hadt gelijk en ik niet en zooals je ziet, kom ik daarvoor nu open uit. Indien ik hier ooit weer heelhuids vandaan kom, zal ik steeds (tenminste bijna steeds) me aan je wijs oordeel onderwerpen. Kan een vrouw een ootmoediger houding aannemen dan ik?

De romantische glans, die Judy over dit vondelingen-asyl verbreidde, bestaat alleen in haar dichterlijke verbeelding. Het is hier verschrikkelijk! Woorden kunnen niet beschrijven hoe treurig en leelijk en benauwend dit huis is: lange gangen en kale muren, blauw katoenen uniform, stompzinnige stumperdjes, die in geen enkel opzicht op gewone kindertjes lijken, daar heb je het John Grier Home! En dan die vreeselijke gestichtslucht! Het is een mengsel van natte, geschrobde vloeren, ongeluchte zalen en de etenslucht van voedsel voor een honderd wezens, dat altijd op de kachels stoomt.

Het huis moet niet alleen veranderd en nieuw opgetrokken worden, elk kind moest ook een goede beurt krijgen en dat is een onverantwoordelijke Hercules-taak voor zulk een zelfzuchtig, luxurieuze, lui wezentje als Sallie McBride is. Ik leg mijn taak gewillig neer zodra Judy een goede opvolgster voor mij heeft, maar ik ben erg bang, dat dat niet al te spoedig gebeuren zal! Zij is nu naar het Zuiden vertrokken en laat mij, arme schipbreukeling, hier achter. En nadat ik mijn woord heb gegeven, kan ik natuurlijk haar en het gesticht niet in den steek laten, maar ik wil je wel bekennen, dat ik al aardig heimwee heb.

Schrijf mij maar eens een lieven, opgewekten brief en stuur me wat bloemen om mijn zitkamer wat op te fleuren. Ik erfde het meubilair en al van Miss Lippett. De muur is met een roodbruin behangselpapiertje bekleed, de stoelen met schelblauw pluche versierd en dan prijkt er ook nog een verguld tafeltje. De domineerende kleur in het tapijt is groen en als je dan nog aan een paar rozeknopjes denkt, heb je mijn regenboog goed geraden.

Ik was op dien laatsten avond werkelijk mal, maar je wraak op de arme Sallie zal nu wel bekoeld zijn.

In zak en asch,
Sallie McBride.

P.S. Je had niet zoo over dien Schotschen dokter behoeven uit te varen. De man is zoo norsch en stug als alleen een „Scotch” zijn kan. Ik had al dadelijk een afschuw van hem en hij even sterk van mij. O, Gordon, wat zullen die Iersche en die Schot lief samen werken!

John Grier Home,
22 Februari.

Mijn lieve Gordon,

Je uitvoerige tijding ligt hier voor me. Ik weet, beste jongen, dat je over groote buidels geld beschikken kunt, maar dat is nog geen reden om er zoo schandalig mee te smijten. Wanneer je er zoo vurig naar verlangt om je te kunnen uitspreken, zoodat alleen een honderd-woorden-telegram de uitbarsting kan verhouden, stuur me dan in elk geval een uitgesteld telegram, dat kost maar de helft en mijn kinders kunnen dat geld best gebruiken als je er geen raad mee weet.

En dan, mijn lieve jongen, gebruik een klein deeltje van je gezond verstand! Natuurlijk kan ik het gesticht niet op die manier verlaten, zooals jij me dat voorstelt, dat zou toch allesbehalve fair tegenover Jervis en Judy zijn. Neem het niet als een hatelijkheid op maar bedenk, dat ik al jaren lang, al heel lang voordat ik jou kende, goed bevriend met hen was en ik heb geen lust om ze nu te laten stikken. Ik kwam hier in een laten we zegen avontuurlijke bui, en nu moet ik maar zien hoe ik mij er door sla. Je zou er niet van houden als ik zulke dingen als een soort sport beschouwde, maar mijn lieve, beste Gordon, daarom behoef ik

toch aan den anderen kant niet mijn heele leven lang in dit gesticht te slijten? Ik ga hier dadelijk vandaan zoodra ik mijn post met eer en deugd kan verlaten en werkelijk, ik behoorde dankbaar te zijn, dat de Pendletons mij waardig achten zulk een post van vertrouwen te bekleeden. Ofschoon jij, mijn beste vriend, er niets van vermoedt, bezit ik toch een goede dosis handigheid, en meer gezond verstand dan de oppervlakkige wereld op het eerste gezicht zou vermoeden. En als ik me met hart en ziel aan deze taak wijdt, zal ik de beste directrice zijn, die III vondelingetjes zich zouden kunnen wenschen!

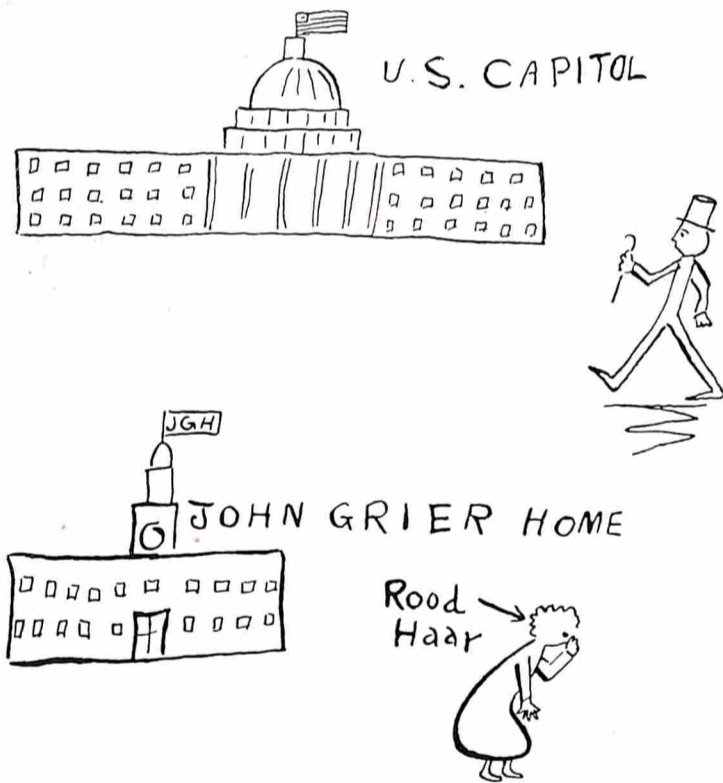
Ik vermoed, dat je dit grappige onzin vindt? Het is toch heusch zoo en Judy en Jervis wisten dit wel en vroegen me juist daarom om hier te komen. Dus, zie je, als zij nu toonen, dat ze zooveel vertrouwen in mij stellen, kan ik mij er niet op de brute manier, die jij mij voorstelt, van afmaken. En zoolang ik hier ben, zal ik zoo hard werken als iemand met den besten wil slechts werken kan. Wanneer dan mijn opvolgster komt, zal ze alles in de goede richting veranderd vinden.

Maar toch moet je niet gelooven, dat ik bij al die drukte niet erg heimwee heb. O, als je wist! Elken morgen, wanneer ik wakker word, staar ik, als in een droom naar Miss Lippetts behangselteje en voel ik een koude rilling als ik weer tot de werkelijkheid terugkeer. Lieve deugd, hoe kwam ik zoo stom, om mijn lief, gezellig thuis en mijn heerlijk leventje, dat mij van rechtswege toekomt, den rug toe te draaien?! Ik ben het geheel met je eens, dat ik een tijdelijken aanval van idiotisme had.

Maar waarom, vraag ik me af, maak jij toch zoo'n herrie? In elk geval zul je me nu toch niet kunnen zien, want Worcester ligt even ver van Washington af als het John Grier Home en dan wil ik er nog wel aan toevoegen, dat er hier in de heele buurt geen enkel manlijk wezen is, dat rood haar bewondert, terwijl je er in Worcester wel een paar van dat soort vindt! Dus, allerverschrikkelijkste man, bedwing je woede en wees weer goed. Ik deed het niet alleen om me tegen jou te verzetten, ik wilde ook een avontuurtje in mijn leven hebben, lieve deugd... lieve deugd... ik heb er een....

Toe, schrijf me nu als een goede boy en vroolijk me wat op.

Je steeds deemoedige
Sallie.

John Grier Home.
22 Februari.

Liev Judy,

Vertel eens aan Jervis, dat ik niet overijld ben in het vormen van mijn oordeel. Ik heb een lieve, zonnige, onbevooroordeelde natuur en ik hou van iedereen, tenminste bijna van iedereen, maar met den besten wil van de wereld zou niemand van dien Schotschen dokter kunnen houden. HIJ LACHT NOOIT — NOOIT!

Vanmorgen bezocht hij me weer. Ik noodigde hem uit om het zich in een van Miss Lippetts stoelen makkelijk te maken en nam tegenover hem plaats om een harmonisch geheel te vormen. Hij was in een mosterdkleurig pak gestoken met een groene das, die nog een glimp van geel in haar weefsel vereenigde — juist de kleur, die een beetje leven aan een Schotsch moeras moet geven. Purperen sokken en een roode das met een amethysten dasspeld voltooiden het schilderij. Klaarblijkelijk voelt je exemplaar van een interessanten dokter niet de morele plicht op zich rusten om het schoonheidsgevoel van de vondelingen te veredelen.

Gedurende het kwartier, dat hij bij mij doorbracht, beschreef hij kort en bondig alle veranderingen, die hij in het gesticht wenschte aan te brengen. Ja, dat is zeker zijn werk! En wat zijn

dan, als ik vragen mag, de rechten en plichten van de directrice? Is zij alleen een stroopop, die de orders van den toezicht houdenden geneesheer mag aannemen?

Ik geloof, dat McBride en MacRae spoedig op voet van oorlog zullen staan!
Je uiterst verontwaardigde
Sallie.

John Grier Home.
Maandag.

Geachte Dr. MacRae,

Ik zend u dit briefje door Sadie Kate, daar het absoluut onmogelijk blijkt u telefonisch te bereiken. Is het vrouwspersoon, die zich Mrs. McGur-rk noemt en midden in een zin de telefoon liefelijk aan den haak hangt, uw huishoudster? Als zij dikwijls aan de telefoon komt, begrijp ik niet hoe uw patienten nog het geduld bezitten om u op te bellen.

Daar u vanmorgen niet verscheen en de schilder wel, was ik gedwongen op eigen houtje een mooie, korengelkleur uit te zoeken voor de muren van het nieuwe laboratorium en ik vertrouw dat deze kleur niet onhygiënisch zal zijn.

Wanneer u vanmiddag misschien een oogenblikje kunt missen, wilt u zeker wel even naar Dr. Brice in Water-Street tuffen om naar den tandartsstoel en toebehooren te kijken, die daar voor halven prijs worden aangeboden. Als dan zijn heele uitrusting in een hoekje van ons laboratorium prijkt, zou Dr. Brice zijn III nieuwe patientjes met veel meer spoed kunnen behandelen, dan wanneer wij ze één voor één naar Water-Street transporteren. Vindt u dat geen practisch idee? Midden in den nacht schoot het mij ineens te binnen, maar daar ik nog nooit een tandartsstoel heb gekocht, zou ik uw advies op hoogen prijs stellen.

Hoogachtend,
S. McBride.

(Wordt vervolgd.)

EEN „THORENHAUS”.

Wij, ouderen, die voorheen wel eens een zomerdagje te Baarn doorbrachten, herinneren ons stellig nog de, in Chineesch stijl gebouwde, landhuizen „Peking” en „Canton” die later onder den moker des sloopers zouden vallen. In oude plaatsbeschrijvingen zijn er de afbeeldingen nog van te vinden, b. v. van eerstgenoemd gebouw in „De Aardbol” III, pag. 265.

Op de plek, waar eens de tapijtfabriek van een zekeren Scherrenberg stond, liet deze, die goede zaken gemaakt had door op China te varen, uit dat land de materialen aanvoeren voor de genoemde villa's die eens de trots van Baarn waren en o. a. onzen Pieter Pijpers in verrukking brachten, blijkens hetgeen hij in zijn „Eemlandsch Tempe” (gedrukt in 1803) er van zegt:

'k Ben beneveld bij 't aanschouwen
Van die vreemde praalgebouwen,
Die elk opgetogen houën
Door hun trotsche pracht en zwier.

Zooals ik in mijn boekken „Opkomst en bloei van Gooien Eemland” vermeldde, schijnen meer nuchtere zielen of minder poëtische geesten die bewondering niet te hebben gedeeld. Daarvan getuigt het oordeel van de echtgenoot (een Duitsche) van den laatsten bezitter van Canton, die volstrekt niet „beneveld” werd door den aanblik van haar door Pijpers bezongen woning, maar deze, wegens haar onpraktischen en vreemdsoortigen bouw — met een aardige zinspeling op de „torentjes”, die het huis versierden — bestempelde met den naam „Thorenhaus”.

F. W. DRIJVER.

TRIESTE MEI.

De regen... de regen... drupt zwaar... drupt zwaar...
drupt zwaar op de meifrische boomen.
De takken, die zwiepen en zwaaien maar,
En slieren het striemende vocht naar elkaar.
'k Zie somberder wolken nog komen....

En grauw kwam de dag en grauw ging hij heen
en wenkte zijn donkeren broeder.
De meimaand vergaat in gezocht en geweent.
Het zonblonde kind met de blank-rappe leën
Wordt moede en elken dag moeder.

Ik wou van mijn God, ik wou dat Hij gaf
Mij 't leven der feest'lijke boomen.
Die schudden de wieg'lende druppelen af:
De geem'lijke regen heeft zóó voor zijn straf
Al 't stof van de blaadjes genomen.

Ik wou, dat mijn bloei, ik wou, dat mijn kracht
Niet achtte den striemenden regen.
Al drenst er de dag, al druift er de nacht:
't Gewasschene loover het fleurt en het lacht
Het groeit er de hemelen tegen!

D. DE WOLFF.

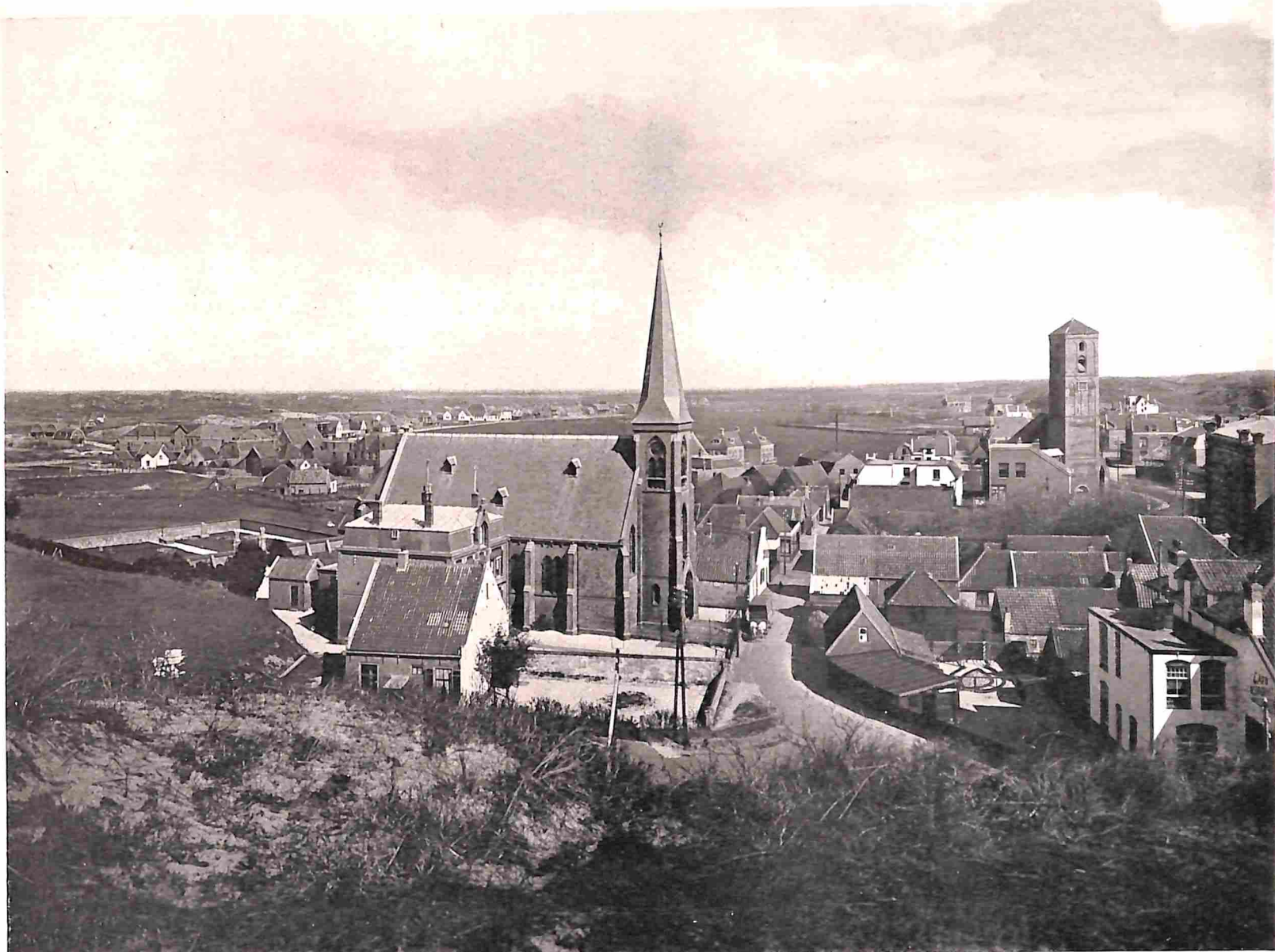

Foto C. Steenberghe.

WIJK AAN ZEE, GEZIEN VAN DE DUINEN.

WIJK AAN ZEE.

VOOR hen, die aan een badplaats, behalve den eisch van een aangenaam strand en een behoorlijke gelegenheid tot baden, ook nog den eisch van een schoone omgeving stellen, — voor hen is Wijk aan Zee een der schoonste, zoo niet de schoonste badplaats van ons land. Want laat mij u dadelijk zeggen: de ligging van dit plaatsje te midden van een onvergelykelyk duinlandschap behoort tot het aantrekkelijkst wat wij aan de Noordzee-kust kennen. Men leest wel eens van dorpjes, die „liefelyk verscholen” liggen in het groen, en dat klinkt dan heel aardig, maar wie eens gaan kijken, vinden het soms maar zoo-zoo; het „liefelyk verscholen” bleek meer bij wijze van spreken gebezigd, of bij wijze van schrijven dan, of eigenlyk bij wijze van opsnijen. Maar zie me dit Wijk aan Zee eens. Dat ligt in den volsten zin des woords ombouwd met groene wanden van duinhellingen, liefelyk-teeder van schakeering en toch tevens grootsch als bergglooiingen. Wie het dorp vanaf Velsen, door het landgoed „Rooswijk” nadert, gaat langs een zeer schoonen duinweg — den Hoogen Weg, — die waarlyk niet minder nobel dan de verrukkelijkste bergwegen in de vermaardste, door toeristen overzwermd, plekken in het buitenland is. Men heeft Wijk aan Zee wel Klein-Zwitserland genoemd, en ik moet erkennen, dat het betooverend duin en het wild en geestig lijnenspel zijner glooiingen, het golvende groen met gultige gevels en daakjes van menschen-woningen afgewisseld, den bijnaam eenigszins wettigt, al moet de nadruk bij het uitspreken een weinig meer op Klein dan op Zwitserland vallen.

...Maar ik schaam me reeds over deze opmerking, die u waarlyk den indruk geven kon, dat ik ook maar iets op de hoedanigheden van dit Klein-Zwitserland zou willen afdingen; immers niets is zoo verre van mij, en ik wil in mijn geestdrift over deze bekoorlyke plek wereld, graag aan iedereen vergunning geven haar te noemen zooals hij wil... Noemde het „Handelsblad” Wijk aan Zee niet de „duinroos der Hollandsche badplaatsen”, sprak het „Nieuws van den Dag” niet van deze plek als van „letterlyk een „wijk”-plaats aan de Noordzee”. Noemt het Gidsje de plaats Wijk aan Zee niet de „parel der Noordzee-badplaatsen”? En trouwens wie zei er het zijne niet van? Wie had ooit anders dan lofspraak voor dit bekoorlyke hoekje van de aarde....

Wanneer men iemand of iets inleidt, is het eene goede practische gewoonte om enkele bijzonderheden omtrent zijn of des-

zels afkomst en ontstaan erbij te vermelden, een soort van Burgerlyke Stand, niet waar? (schreef Emile Zola niet: „j'aime que toutes mes personages ont un état civil complet”?) Welnu, ook ik meen u eenige bijzonderheden omtrent de afstamming van Wijk aan Zee niet te mogen onthouden.

De eerste berichten omtrent de plaats zijn zeer oud; reeds in 1100 (na Christus dan) vestigen visschers zich in het gehucht de „Wijk op Zee”. Ruim anderhalve eeuw later, in de tweede helft der dertiende eeuw, wordt de kerk gebouwd, de Sint Odulphuskerk, de thans nog recht van lijf en leden, en gedeeltelyk goed herstelde, Hervormde Kerk. Het plaatsje boert sindsdien aardig vooruit; omstreeks 1300 zijn er al een 150 huizen om die kerk gebouwd. Maar het plezier duurt alweer niet lang, betrekkellyk tenminste, want kort daarop verschijnen de Noormannen, die duvels van kerels, die het er nu eenmaal op lijken te hebben aangelegd onze Vaderlandsche geschiedenis in de war te sturen, en dreigen het dorp in brand te steken, gelijk een ieder weet, een speciale liefhebberij van die nare lui; maar te Wijk aan Zee blijkt er te ontkomen aan; voor honderd pop zullen ze de plaats de plaats laten, en dat bedrag wordt geofferd. We kunnen de vraag, wat zoo'n troep groote-menschen met zijn allen aan een onnoozele honderd pop hadden, laten rusten, (de levensmiddelen waren toen niet tengevolge van uitvoer zoo peperduur als tegenwoordig.) en (op ons woord zonder eenig leedvermaak) vermelden, dat die uitgave den braven Wijk aan Zeeërs niet veel gebaat heeft, want twee jaar later werd de plaats uitgeplunderd, en min of meer gedeeltelyk verwoest (door de „mannen van Sluis”).

Toch komt de wakkere bevolking ook deze ramp weer te boven, want een eeuw later — in 1450 — vinden we Wijk aan Zee als een welvarend visschersdorp vermeld. Of deze welvaart den edelman Jan van Naaldwijk de oogen heeft uitgestoken, of wát ook de reden was, een ding is zeker, n. l. dat deze man aan het hoofd van Hoeksche krijgers het dorp overvalt en er brandt en plundert of het zoo niets is. Maar toch weet de plaats al heel spoedig weer tot bloei te geraken door handel in bier, kaas en boter vooral op Engeland, wat toentertijd bij gebreke van onderzeeërs een winstgevend zaakje schijnt te zijn geweest, want het aantal huizen klom van 150 tot 195, en de vloot telde behalve 16 slabboeten en 2 groote buizen nog 18 pinken, (maar eventjes 16 meer dan een mensch; dus dat kàn nogal, hè?) Maar in 1575—1580 heeft het dorp bar veel te lijden van de doortrek-

kende troepen van Gilles van Barlaimont; de groote Kerk wordt voor een deel verwoest. In het begin der 17e eeuw blijken de troepen goed en wel doorgetrokken te zijn, want Wijk aan Zee begint van voren-aan te bloeien en nu geen klein beetje; het is al heel gauw een van de kranigste visschersdorpen van Holland; drie beurtschepen varen elke week geregeld op Amsterdam om de visch daar aan de markt te brengen, (en niet alleen dat die visch aan de markt werd gebracht; dat zou nog tot daar-aan-toe zijn; neen, ze werd daar nog verkocht ook). En toch, hoe goed dat visschersbedrijf zich ook liet aanzien, het leek niet de bestemming van het plaatsje te zijn, door de visscherij vooruit te komen; gaandeweg wou het niet meer, de eene schuit na de andere lei het af, de eene bom na de andere kwam onder de hamer van den vendumeester, en de laatste bom werd in 1860 verkocht. Met deze laatste bom had Wijk aan Zee haar bestaan als visschersplaats afgesloten. Maar, let wel, de oude schoenen werden niet weggegooid voor men nieuwe had. In 1860 begonnen de aantrekkelijkheden van het schoone badstrand bekend te raken, en de bewoners zagen nu een gansch andere toekomst voor hun dorp weggelegd: Wijk aan Zee zou een badplaats worden. Maar ineenen ging zoo iets niet, er dienden voorbereidingen getroffen, de plaats diende min of meer als badplaats te worden ingericht, en de menschen sloegen de handen ineen, staken de hoofden bij elkaar, pasten en maten, en smeedden en timmerden plannen. Plannen, die ook werden uitgevoerd, wel te verstaan. Gemakkelijke en mooie wegen werden aangelegd; de tramweg naar Beverwijk, de verbinding met de verdere buitenwereld dus, werd verbeterd; een fraai raadhuis werd gebouwd, en de Zwaansweg, de weg, die tusschen hooge duinen door voerend, het dorp met het strand verbindt, werd doorgegraven (in 1881); nieuwe hôtels en pensions werden gebouwd en oudere gevestigde werden vergroot. In het kort: het vorige jaar kon Wijk aan Zee een 2600 badgasten herbergen, en deed dat ook, en met glans.

Wijk aan Zee is geen „wereldsche” badplaats. Wij bedoelen daar niet mee, dat er geen vertier is; integendeel; het natuurlijke, gezellige vertier van een badplaats is er in zoo'n mate, dat wij boven alle andere badplaatsen Wijk aan Zee voor ons zelve verkiezen. Wat wij met geen „wereldsche” badplaats bedoelen is, dat het schoone, rustige verblijf er niet door een soort van kermis, een blijvend Luna-park, een wilde, bonte, zenuwstorende mallemlen van zoogenaamde publieke gemakkelijkheden bedorven wordt. De „publieke gemakkelijkheden” van Wijk aan Zee bestaan uit het zich vermeien aan een schoon strand, waar een vertier van badende en wandelende menschen is, en zee en licht als in andere badplaatsen, weidsch en wisselend-schoon, — of eigenlijk mooier dan in andere badplaatsen, omdat „mondaine” herrie de aandacht er niet van afleiden, en men er in alle volheid van genieten kan. Voorts kan men huiselijk wandelen in het vriendelijke, aardige dorp, dat in een groene vallei is gelegen, beschut te allen kant voor felle winden; genoegelijke, eenvoudige hôtels, koffiehuisen, restaurants nooden den bezoeker op de meest plezierige wijs te gast zonder veel rumoer van koperen blaas-instrumenten, trommels, pauken, of balkende chanteuses, schaterende komieken, knoersende gramophonen, jengelende elektrische piano's, dreunende stoffige walsen en stepjes. Niets, niets daarvan. Wijk aan zee is daar goddank niet aan toe, of met andere woorden: daarboven uit. Wie zich aan stedelijke plezieren, of wat daarvoor doorgaat, bedwelmen wil, hij blijve in de stad. Wie den roes van poovere pret bemint, wie het spel, den dans, den overmaat zoekt, zal hier ongelescht vertrekken. De flauwe

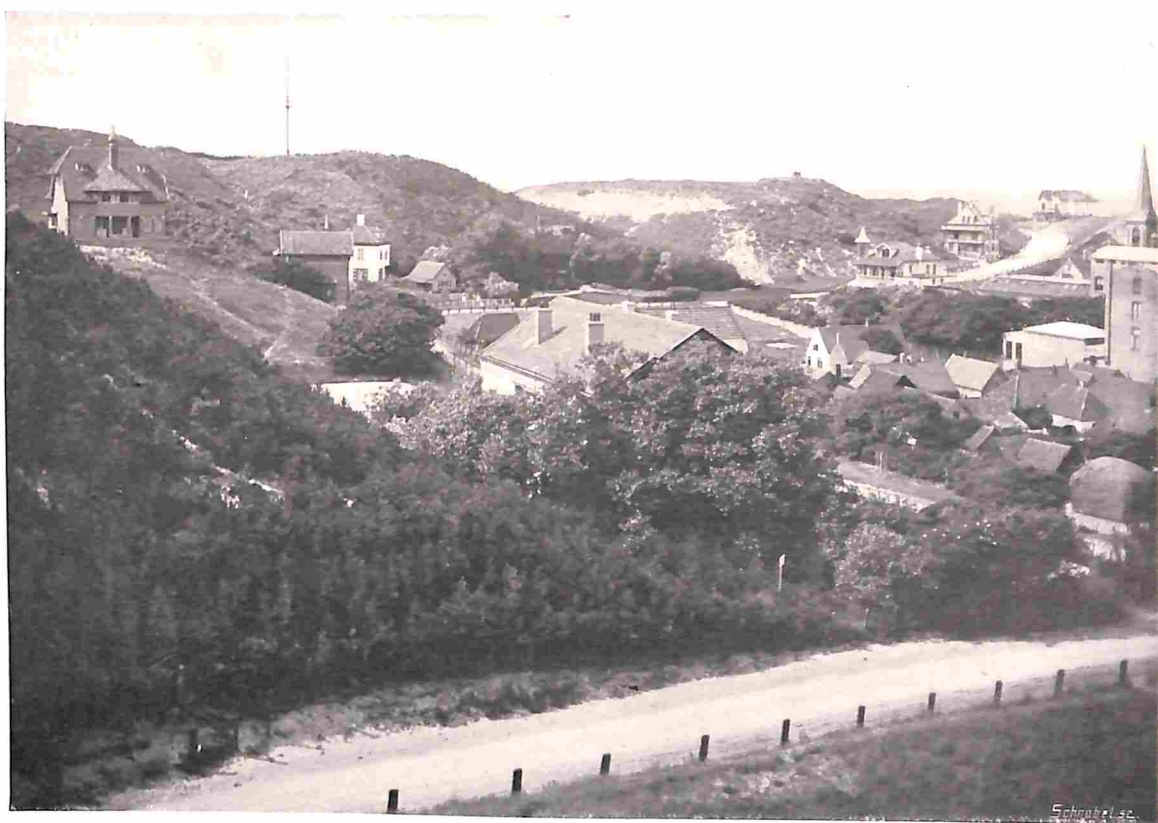

WIJK AAN ZEE. OUDE HUISJES IN DE GASTHUISSTRAAT.

flirtjes, de zotte ijdeluiterij behooren daar niet thuis. Wijk aan Zee heeft andere bekoringen. Wijk aan Zee is schoon op zichzelf, zóo schoon, dat het wat licht om den dommen opschik en leege tijdverdrijfjes, vanuit de stad verhuisd naar den rand der majestelijke zee. Wijk aan Zee is rustig. Wijk aan Zee is voornaam.

Het dorpje zelf is een en al goedmoedige plezierigheid om te zien en te doorkuieren. Zooals we hierboven zagen is het van ouden oorsprong, maar van dien hoogen leeftijd getuigt nu niet zoo heel veel meer; wij kiekten een schilderachtig oud hoekje in de Gasthuisstraat. In diezelfde straat vindt men ook het, eerst kort geleden verbouwde, Gasthuis, maar dat Gasthuis moge dan zoo nieuw wezen als het wil, toch is er in den gevel een stille getuige aangebracht, een soort van respect-betuiging aan den hoogen ouderdom van het vorige gasthuis: een alleraardigste bonte gevelsteen, die het jaartal 1628 draagt en waarop een struische visscher met een aantal visschen is afgebeeld.

Doch het merkwaardigste overblijfsel van den misschien niet altijd „goeien” maar veelal merkwaardigen ouden tijd, is de Kerk, die daar temidden van het groene liefelijke pleintje gelijk een kostelijk kleinnood als verholen is in den reusachtigen groenen schrijn van de steile duinenvalei rondomme. De hoog-opgaande vierkante toren van oude roode baksteen met de geheimzinnige galmvensters en vlak dak maakt een bijzonderen indruk op den

WIJK AAN ZEE. GEZICHT VAN DE „HOOGHE WEG” OP HET DORP.

beschouwer. Het gerestaureerde kerkje zelf, omkleed met een vacht van glanzend klimop, leunt tegen de flank van den machtigen toren-reus aan. Binnentredend door de sobere deur, treft u een merkwaardigheid in het portaal: aan uwe rechterhand is namelijk een houten getimmerd, met een deur en een luikje. Op onze vraag wat dit voor een instituut was, vernamen wij, dat het het „cachot” was; en niet alleen maar een soort van kleine gruwelkamer of miniatuur-„gevangenpoort”, welke den bezoekers als een overblijfsel uit de wreede oudheid vertoond wordt; neen, daar worden nog heden ten dage de boosdoeners — dronkaards, straatschenders, en wat er nog meer tot dat weinig eerbare behoorde — opgesloten. Er is een brits in met dekens, in een of liever in zes woorden: het uiterst noodige voor den misdadiger. Men deelde ons mede, dat de toren aan de gemeente behoort, en deze dus het volste recht heeft er hare gevangenen in te bewaren; onverdienselijk lijkt ons het geval niet. Hopende, dat nimmer de oneerbiedige kreten van een boosdoener de godsdienstoefeningen in de aangrenzende kerk verstoren zullen. Een rustiek-blauwgeschilderde ladder voert uit dit portaal opwaarts den ouden toren in, waar een zeer bejaarde klok zich bevindt, een uurwerk van zóó jaar oud en hecht maaksel, dat noodige herstellingen ervan niet door den klokkenmaker, maar door den meer op zwaren arbeid aangewezen smid geschieden; de looden van deze klok zijn, ten bewijze van den ongegeneerd hoogen ouderdom van deze, niet zoo zeer looden als wel een bak, met steenen gevuld.

Over eenige grafzerken, op een waarvan wij het jaar 1662 in de gauwigheid lazen, betraden wij het kerklokaal. Dit is een mooie, stemmige ruimte. Gekleurdehooge vensters laten een statig en toch vriendelijk daglicht binnen; eiken banken en koperen oud-Hollandische kroonluchters, een eenvoudige preekstoel en orgel voltooiën de vredig aandoende stemmigheid van het geheel. Middenin aan de zoldering hangt een scheepje, zeer fraai en fijn bewerkt. Bij den aanblik dezer eigenaardige versiering dachten wij het eerst aan een ex-voto, zooals dat wel in roomsch-katholieke bedehuizen gevonden wordt, en hetwelk, zooals ge weet, een tastbaar en blijvend bewijs van dankbaarheid voor een onderhouden weldaad, een gelukkige uitkomst, een wonderbaarlijke redding of anderszins is. Wij vermoedden, dat een visschersman, die op een bijzondere wijze aan den dood in de golven ontkomen was, dit scheepje had doen vervaardigen en uit erkentelijkheid in het bedehuis had doen ophangen. De geschiedenis bleek een geheel andere te zijn. Het scheepje was door een kunstvaardigen inwoner der gemeente, een zekeren Bol, in 1840 vervaardigd, of liever, dit scheepje was toen niet door hem gemaakt, maar een ander, dat daar eveneens gehangen heeft. Dat oude scheepje werd, toen het reeds in eenigszins vervallen staat verkeerde, door de Kerkvoogdij in 1911 verkocht aan den heer G. E. C. Crone te Amsterdam, en wel voor de som van f 850.—, op voorwaarde dat deze heer een nieuw scheepje ervoor in de plaats zou stellen, precies van vorm en maaksel als het oude; de koper liet een nieuw scheepje naar het oude model vervaardigen door een oud-scheepsbouwmeester van de marinewerf te Amsterdam, wat de som van f 400.— kostte. Het leuke van de zaak is, dat het oude scheepje zelf ook al niet eens een oorspronkelijk werkstuk is gebleken, maar de nabootsing van weer een ouder. Tot zoover de historie van de copie van een oorspronkelijk scheepje, dat wederom op zijn beurt welbezien niet zoozeer een oorspronkelijk scheepje als wel een copie van een oorspronkelijk scheepje was.

Wijk aan Zee biedt behalve de verrukkelijke wandelingen in zijn naaste omgeving ook nog gelegenheid tot een veelheid van allerbekoorlijkste voet- of fietstochten in den omtrek. Te voet kan men van daaruit de visschershaven IJmuiden bereiken, naar verkiezing door de duinen of langs het strand, in één uur ongeveer. Beverwijk, het aardige, welvarende plaatsje, wordt langs den tramweg in 1½ uur bereikt; de heerlijkheid „Rooswijk”, dat een prachtige, rijk omboschten parkweg voor het publiek heeft opengesteld, eischt 1½ uur wandelen. Binnen een uur kuiert men naar de beroemde Gaaster boschjes; men bereikt ze door een verrukkelijk lieve laan, die als een zeer diepe berceau van schaduwrijk groen is. Donkere koele dennenbosschen staan ver-

derop langs de hellingen der duinen geschaard, en door de opene ruimten tusschen het geboomte blinkt het zachte groen der weidsche weide-landschappen. Een schoone wandeling is het ook langs de Breesaap, een strook grond tusschen Wijk aan Zee en het Noordzeekanaal gelegen. Men is ook niet ver van de mooie duinbuurten Bloemendaal, Overveen, Aerdenhout, Santpoort enz. verwijderd; dit wat de zuidelijke richting betreft; naar het Noorden kunnen tochten worden gemaakt naar Castricum, Heiloo, Alkmaar, alle betrekkelijk dichtbij.

Zoo biedt dit Wijk aan Zee in al zijnen eenvoud en onopgesmukt leven, of eigenlijk juist daardoor, een voortreffelijk zomers verblijf voor wie, het tumult der steden ontvluchtend, nu eens waarlijk willen rusten. Genietend rusten. Het is een der schoonste plekken van de vele, die wij bezochten in ons schoone Holland.

Overneming verboden.

ACACIA-GEBAK.

ACACIA! Wie kent niet dezen rijkbloeienden reus, dezen sierboom van de gazons van buitenplaatsen en parken. Wie zag nooit in Gelderland of Limburg of Brabant die verwilderde boschjes van doornige struiken met hun blanke of rozige bloemtrossen?

Zou er één stad, één dorp in ons land zijn, waar de boom of struik niet is ingeburgerd? En toch — vreemdeling is hij gebleven. De plantkundigen hebben hem eenmaal als indringer geboekstaafd en een akte van naturalisatie zal Nederland niet verleenen aan Robinia Pseudo Acacia. „Pseudo” zal hij blijven, al heeft hij burgerrecht verkregen in onze tuinen, al plaatsen we zijn weelderig bloesemende takken in onze siervazen, ja zelfs, al vergasten we ons aan zijn croquant gebakken geurige bloemtrossen.

Gebakken acacia-bloemtrossen — hierover wilde ik vertellen. We leven immers in oorlogstijd, alles is duur en als we dus de lekkernij zóó voor 't plukken hebben, dan moet dit wel dubbel in den smaak vallen. Om echter te voorkomen, dat onze parken en tuinen te zéér geplunderd zouden worden, heb ik voor dit jaar met de mededeeling gewacht, tot dat de bloemen verdoofd waren!

Want dit staat voorop: de te bakken bloemtrossen moeten slechts frisch-jonge bloemen dragen. Die aan het einde van een tros zitten, dienen zelfs nog gesloten te zijn. De blank-witte trossen kiest men; niet de rozige van een variëteit van Pseudo Acacia.

Dan, met den versch geplukten bloemenschat in boezelaar of korf betreedt de huisvrouw de vrije ruimte vóór het keukenfornuis, waar zij reeds te voren te rijzen heeft gezet een licht beslag van bloem met lauwe citroenschil en gist, je reinste

melk, een ei, schaafsel van wafelbeslag.

Boven het vuur staat ziedend en prutsend de ijzeren pot met een mengsel van reuzel en boter.

En nu talmt de huisvrouw niet, maar behendig dompelt zij een witblanken bloemtros in het luchtig beslag, zoodat alle bloemen overdruipen van het kleverig mengsel. Dan, vlug, laat zij den tros neer in het kokende vetbad.

De tweede tros volgt. En reeds wordt de eerste gekeerd! Dan tuimelt de derde in het ziedende vet. En als de tweede gekeerd is, wordt de eerste als lichtbruin poreus Acacia-gebak met schuimspaan of vork uit den ketel gehaald....

Op een schotel gerangschikt, de nog groenige steeltjes uitstekend buiten het bol kruimelig gebak, wordt het geheel overstrooid met fijn korrelige suiker.

De eerste paar trossen eten allen, die wachten, warm van den schotel. En wat er bij toeval nog resten mocht, is een welkome versnapering bij het half-achtje van ons, achterlijke plattelanders, of bij de vier-uurs-tea van u, moderne stadsmenschen.

Maar al is dan het uur van consumptie mischien verschillend, dit is buiten kijf: gij in de stad en wij hier buiten zullen éénstemmig zijn in onzen lof over dit van nature zoo geurige en smakelijke gebak.

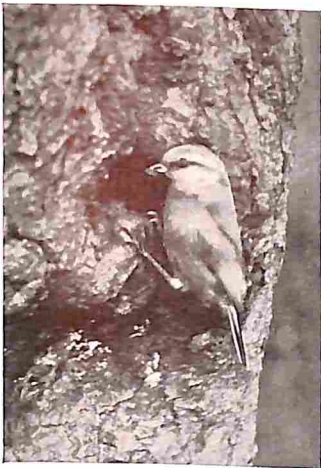
Limburg, Juni 1916.

P. E. W. K.

Foto C. Steenberg.

DUINWEG BIJ WIJK AAN ZEE.

MEEZEN.
PIMPELMEES BIJ HAAR
NEST.

MEEZEN.

(Slot).

III. RIET-, PIMPEL-, STAART- EN BAARDMEES.

DE Westelijke Matkop of Rietmees (*Parus atricapellus rhenanus*) (Kleinsch) behoeft geen nadere levensbeschrijving, daar ze in haar doen en laten geheel overeenkomt met de Zwartkopmees of Westelijke Glanskop. De bovenkop van de Rietmees is echter matzwart, soms bruinzwart, de zwarte keelvlak is breder, de snavel dunner en de buitenste staartveeren zijn korter dan de volgende paren. Ook in den zang van Zwartkopmees en Rietmees bestaat verschil.

Een onzer ijvigste onderzoekers, voor zoover het onze Nederlandsche Avifauna betreft, heeft bovendien ontdekt en zulks is een zeer gemakkelijk waar te nemen onderscheidingsteeken, dat de Rietmees niet zooals de Zwarte kopmees de ter harer beschikking gestelde hennepzaadjes mede naar boomen of struiken neemt, om ze daar te verorberen, maar ze ter plaatse waar ze die vindt stukhakt en opeet.

Weer een andere loofhout-minnende meezen-soort is de Pimpelmees (*Parus caeruleus caeruleus*) (L.), die ook wel Blauwmees of Blauwkopmees genoemd wordt en met recht, want op den kop draagt ze een blauw kapje en ook de zwak uitgesneden staart en de vleugels zijn blauw. Deze laatste zijn versierd met een witten band, terwijl het kapje met wit omlijst is. Omgekeerd zijn de witte wangen van een blauw randje voorzien. Zuiver wit zijn ook de nek en de achterste vleugelveeren, de rug is groen en de onderzijde fraai geel. Ze staat op rechte staalblauwe pootjes en het betrekkelijk stevige snaveltje waar boven twee montere donkere bruine oogjes de wijde wereld inzien, is glanzend zwart.

Deze alleraardigste mees is in elk loofhoutboschje, voornamelijk echter in de nabijheid onzer groote rivieren, zeer talrijk te vinden. Van eiken, beuken en berken houdt ze wel het meest, maar ook wilgenboschjes, tuinen en parken in de buurt van dorpen en steden bezoekt ze geregeld. Alleen in een dennenwoud wordt ze weinig aangetroffen. Daarin voelt ze zich minder tehuis. Alleen op hare zwerftochten zwerft ze er door en gewoonlijk met groote haast. Evenals de Zwartkopmees is ook de Pimpelmees nu eens stand-, dan zwerf-, dan weer trek-vogel, het meest echter zwerfvogel die van de eene plaats naar de andere trekt. In hare bewegingen is ze wel de behendigste, grappigste en vrolijkste mees, die in de meest gemakkelijke houdingen overal aan gaat hangen en zich in elke houding weet vast te houden.

In tegenstelling met de Zwartkopmees is ze echter allerminst verdraagzaam in den omgang met hare soort- en ras-genooten. Ze is veeleer twistziek en boosaardig, haast even erg als de Koolmees. Het mankeert haar echter aan kracht en dientengevolge kan ze die boosaardigheid tegenover andere vogels niet zoo tot uitvoering brengen als ze dat wel gaarne zou willen. Door hare buitengewone waakzaamheid is zij voor al de gevederde boschbewoners eene waarschuwster, wier waarschuwingskreet door alle deze ook in acht wordt genomen.

Haar nest kan men in hooggelegen boomholten, doch ook laag bij den grond in boomstammen vinden. De toegang tot de nestholte is steeds zeer eng en gewoonlijk cirkelrond, want ons Pimpeltje beitel met z'n scherp snaveltje elke oneffenheid ervan zorgvuldig weg. In oude eikenboomen die dikwijls nestholten van allerlei holenbroeders kunnen bevatten als van vliegen-vangers, roodstaartjes, spreeuwen, boomklevers en andere kan men zeker ook steeds de nestholte van een Pimpelmees aantreffen. De kleine moedige dwerg weet daar de eenmaal door hem gekozen woning tegen iederen anderen mededinger te verdedigen. Het nest zelf is sterk en fraai van bouw en bestaat uit halmpjes en mos, van binnen belegd met haartjes en veertjes. Kleur en aantal der eitjes is ongeveer dezelfde als die der andere meezen. Deze zijn eveneens tweemaal, begin Mei en later weer in Juni te vinden.

Velerlei insecten en hare larven, poppen vormen de dagelijksche schotel van ons brutaaltje en deze worden afgewisseld met pitten van diverse vruchten. Op zaden schijnt het minder verzot te zijn.

In eene kooi gehouden worden Pimpelmeezen spoedig erg mak en vertrouwelijk en kunnen ze ons veel genoeg verschaffen.

Zie eens, daar vliegt een vogeltje met een langen staart. Dat is ook al weer een mees en wel de Staartmees (*Aegithalus caudatus europaeus*) (Herm) een vogeltje nog kleiner dan de Pimpel, maar met een staart van bijna 9 c.M. lengte, terwijl het corpusje slechts 6 c.M. meet en het snaveltje niet meer dan 0.6 c.M. De kleur van kop en onderlijf is vuilwit, rug en vleugels zijn zwart, de borstzijden, de benedenrug en de dekveeren van den staart de borstzijden, de benedenrug en de dekveeren van den staart roodachtig bruin. De lange staart is regelmatig wigvormig. De middelste zwarte veeren zijn de langste, die van de zijden die buiten liggen korter, zoodat een in elkaar gelegde staart vooral van beneden gezien een prachtstuk genoemd mag worden. De

meezen-natuur verloochent ook de Staartmees niet, want altijd heeft ze wat te doen, steeds is ze in beweging en ze is zoo weinig schuw, dat men wel geen enkele mees zoo goed kan waarnemen als de Staartmees. Vooral in loofhout, bosschen met veel struiken en enkele slootjes huizen ze gaarne. 's Winters komen ze ook in onze tuinen, want dan maken ze, tot groote vluchten vereenigd, uitgestrekte rondzwervingen, waaraan dan dikwijls ook andere meezen-soorten en goudhaantjes deelnemen. Slechts zeer weinige verlaten ons dan, om tijdelijk zuidelijker streken te gaan bewonen.

Onze Langstaart leeft uitsluitend van insecten, hare larven en eieren. Zaden eet ze nimmer en wat ze ook niet met andere meezen-soorten gemeen heeft is, dat ze buitgemaakte prooitjes nooit met de pooten vasthoudt en met den snavel stuk hakt, zooals de andere meezen-soorten dat steeds doen.

Een prachtwerk is het nest van dezen uiterst sierlijken vogel. Klein mag het niet genoemd worden omdat het grooter is dan het diertje zelf, ongeveer 20 c.M. lang en 12 c.M. breed.

Meestal wordt het tegen een boomstam geplaatst met den bodem en een der zijden rustend op een gevorkten tak en stevig daaraan verbonden. Ook in een gewirwar van takken kan men het dikwijls vinden, vooral daar waar sleedoorn, wilgen en elzen bij elkaar staan en doorstrengeld worden met de ranken van den wilden hop. Zelden vindt men het in ruime boomholten. De Staartmees is ook geen holenbroeder maar haar nest is zelf eene kleine holte. Het lijkt wel iets op een ei met een rond toegangsgat aan de bovenzijde. Het wordt zorgvuldig en kunstvol gebouwd uit allerlei stoffen als mossen, berkenschil, insectenpoppen-hulsels, kleine stukjes bast en van buiten meestal bekleed met fraaie korstmossen en dit alles dicht verbonden en bepelsd met insecten-weefsels. Bedriegelijk weet zij den buitenkant van het nest overeen te laten komen met den boom waartegen het gebouwd is, zoodat het haast niet van den boom te onderscheiden is en zelfs als ons meesje er uit vliegt, dikwijls nog niet door ons erkend wordt. Drie weken zijn er voor noodig om het kant en klaar af te leveren, want het wijfje werkt er maar alleen aan en het mannetje zorgt alleen maar voor den aanvoer der bouwstoffen. Zoodra het klaar is bevat het spoedig een dozijn uiterst kleine aardige eitjes. Alleen het eerste broedsel wordt er echter in groot gebracht. Voor het tweede wordt een nieuw huis gebouwd, dat echter met veel minder zorg in elkaar wordt gezet en daardoor veel minder stevig en ook lang zoo fraai niet is.

De laatste der bij ons voorkomende meezen-soort is de Baardmees of het Baardmannetje (*Panurus biarmicus biarmicus*) (L.), die echter uitsluitend in uitgestrekte rietvelden wordt aangetroffen, hier slechts in enkele paartjes, daar weer vrij talrijk.

De fraaie zwarte snorbaard die aan beide zijden van den gelen snavel 2 c.M. lang naar beneden hangt en uit zijdeachtige veertjes bestaat, heeft haar haren naam bezorgd.

De rug van deze mees, die nog iets grooter dan de Koolmees is, is tot achter in den nek fraai kaneelbruin. Kop, nek en wangen zijn blauwgrijs, keel, gorgel, borst en buik wit, de vleugeldekveeren roestgeel, zwart en kaneelbruin, de dekveeren van den staart en de groote slagpennen zwart, de staartveeren roestgeel, terwijl dikwijls al die kleuren nog anders zijn gerangschikt en gemengd. De pooten zijn gitzwart.

Deze bijzonder fraaie mees is een rietvogel, die slechts uit het riet in het bosch komt, wanneer het riet is afgestorven. Hoe ontoegankelijker en dichter het rietveld is, des te beter bevalt het daar de Baardmees. Het is dan ook wel waarschijnlijk, dat

MEEZEN.
PIMPELMEES AAN EEN WALNOOT HANGEND.

dientengevolge menig Baardmeesje aan onze oogen ontsnapt, te meer daar we niet dagelijks, zelfs nog niet eens elke maand, een rietveld bezoeken.

Het nest van de Baardmees, dat van boven open is, bestaat uit allerlei grassprietjes, halmpjes en vezels en wordt aan de rietstelen, die er mede in worden gevlochten, opgehangen.

Omdat het meestal daar wordt geplaatst, waar het riet het dichtst oopen staat, is het niet zoo gemakkelijk te vinden. Zooals andere meesjes aan de takken heen en weer klauteren, zoo klimt de Baardmees langs de rietstelen op en af, onvermoeid, den geheelen dag door.

We hebben nu kennis gemaakt met alle in ons land voorkomende meezen-soorten en zullen er wel van overtuigd zijn dat ze alle zonder uitzondering buitengewoon nuttig zijn, te meer nog omdat ze meestal veel meer jongen groot brengen, dan de meeste andere vogels. Wat zou er van onze bosschen terecht komen als er geen meezen waren. Het insecten-heir zou immers alles wat er groeide en bloeide voor zich eischen en onze fraaie tempels van ongekorven hout zouden weldra van den aardbodem verdwenen zijn, want menselijke hulp tegen het zich zoo snel vermeerderende en alles vernietigende insectengespuis beteekent immers niets tegenover hare natuurlijke bestrijders, de vogels en onder hen vooral de meezen.

Ook in ons land wordt in den laatsten tijd veel aan vogelbescherming gedaan. Men gaat zelfs zoover ook de voor land- en tuinbouw schadelijke vogels stelselmatig in bescherming te nemen. Zulks is zeer af te keuren, want worden niet door die vogels vele nesten met eieren of jongen van onze allernuttigste meezen verstoord?

De meezen echter verdienen ten volle ons aller bescherming en we kunnen hun die niet alleen verschaffen door het sparen van half verweerde boomen, die zoo gaarne door de meezen als nestplaats in gebruik worden genomen, maar vooral ook door het ophangen aan boomen en tegen muren van voor hen passende kunstmatige nestholten, de in ons land bijna overal verkrijgbaar gestelde hoogst doelmatige nestkastjes of nestblokken. In den winter komen we ze bovendien te hulp door het plaatsen van voederhuisjes, waarin we voor hen passend voeder uitstrooien. Ze zullen er ons dankbaar voor zijn en ons dien dank betoonen door hun vroolijk gedoe en hun liefelijk gezang. Wat zou het in de natuur toch triestig zijn, wanneer het meezenkoor niet mede kon doen aan het groote woudconcert! Neen, duizendmaal neen. Zij kunnen en mogen nooit gemist worden.

Overneming verboden.

R. TEPE.

Kunnen dieren afbeeldingen waarnemen?

SEDERT de oudste tijden is dit een vraagstuk geweest, waarin vele onderzoekers belang stelden. Een jonge kat, welke zichzelf in den spiegel ontdekte, zagen we een lustig spelletje beginnen met haar alter ego, wat echter geen bewijs is voor herkenning van het beeld, want jonge katten spelen met alles.

Alexander van Humboldt toonde aan den Orinoko zijn aapje kleurige afbeeldingen van sprinkhanen en wespen, en dadelijk strekte de aap zijn hand uit om zich in het bezit van vermeende buit te stellen.

Voor een Boeddhistenklooster in Lassa had men een uit plaat-

Foto R. Tepe.

MEEZEN. STAARTMEES BIJ HAAR NEST.

Foto R. Tepe.

MEEZEN. BROEDENDE STAARTMEES.
DE LANGE STAART STEEKT BOVEN HET NEST UIT.

ijzer geknipten, geschilderden hond opgesteld, welk voorwerp op een reuzenslang zulk een indruk maakte, dat hij het aanviel en verslond.

De belangstelling, waarmede vogels hun eigen spiegelbeeld beschouwen, wijst op een herkennen en men weet, hoe een in volle vrijheid rondvliegende, tamme spreeuw bij voorkeur op een spiegellijst ging zitten om het eigen spiegelbeeld een liedje voor te zingen. Men vergete echter niet, dat een afbeelding, een schilderij nog heel iets anders is als een spiegelbeeld, dat bioscopisch uitbeeldt en dus heel anders aandoet.

Honden gedragen zich tegenover hun spiegelbeeld verschillend, de meeste geven een afkeur van hun levend konterfeitsel te kennen, andere trachten nieuwsgierig het waargenomen dier te besnuffelen.

Een bekend dierenschilder, die eens een hond levensgroot afgebeeld had staan, smaakte het genoegen om een klein pinshertje, dat bij toeval in het atelier geraakt was, hevig te zien ontstellen op het zien van den geduchten rasgenoot en blaffend en jankend op de vlucht te zien slaan.

Mogen deze gevallen al waarschijnlijk maken, dat dieren soms afbeeldingen op een plat vak zouden herkennen, het lijkt ons gewaagd om uit het trippelende gedraai van een jachthond om een groot schilderij, dat een middeleeuwsche jachtpartij voorstelt, de conclusie te trekken, dat deze hond het parforce-jachtbedrijf herkende en poperde van verlangen om zich bij zijn daarin jagende makkers aan te sluiten.

Niets is moeilijker dan zich te denken in de ziel van een ander wezen.

De Egyptenaren, die afbeeldingen van katten op hun graanzolders neer plachten te zetten, en zelfs borden met opschrift:

Opgepast! De kat is hier!
een nuttig effect toedachten, waar het gold ratten en muizen verre te houden, vinden wij even naief als een modern onderzoeker, die te snel regelen ontwerpt naar den schijn, welke dan het wezen der dingen niet raken.

G.

HAAGSCHE HOFJES.

V. HET 'T HOOFTSHOFJE.

TELKENS als ik er voorbijkwam had de voorgevel mijn aandacht getrokken door de deftige fronton en het weelderige kuifstuk. Het opschrift onder de vensterbank van het raam boven de poortdeur zei me dat het een hofje was. Maar erin te gaan, daar had ik nog nooit aan gedacht, tot het toeval wilde, dat net toen ik weer even stond te kijken, de altijd dichte deur openging en me een blik naar binnen vergunde. Toen greep ik de gelegenheid meteen maar aan en bezichtigde het hofje.

Ik dacht dat het een roomsch hofje was, daar de R.K. kerk in de Assendelftstraat er vlak naast staat. Doch daar had ik me in vergist, want 't is juist een exclusief protestantsch hofje.

Het 't Hooftshofje is het jongste van de Haagsche hofjes. Het dateert uit de 18e eeuw, alle andere uit de 17e eeuw en eerder. Het is dus het eenige hofje in Lodewijk XIV stijl en nu circa 160 jaar oud.

De stichtster is de „bejaarde, ongehuwde juffrouw” Angenis Hooft, die 7 Juli 1733 bij notaris Eduard van Velsen te 's-Gravenhage, verklaarde „te overdenken de broosheyt en zwakheyt des menschenlevens, en de sekerheyt des Doods, dag, tijd en ure van dien onbekend” en „niet gerne uit deze wereldt (te) willen scheijden sonder over haar na te laten tijdelijke goederen te hebben bevolen ende gedisponeert”.

Gezegde juffrouw Hooft scheen nogal veel aan den uiterlijken staat te hechten, want voor ze dan over haar bezittingen beschikt, bepaalt ze initieus hoe haar begrafenis moet geschieden — waaraan niets mocht ontbreken wat bij zoo'n patriciërs-teraardebesteding gebruikelijk was. Er moest gekocht worden een „graff int choor van de Groote Kerk alhier, welk Graff sal moeten gesuyvert en schoon gemaekt en dan besorgt worden, dat het Graff met witte tegeltjes wert beset en met een behoerlijken sark daarop. En dat de Juffrouw Testatrice daarin moeten worden gelegd en begraaven, en alsoo haar Juffrouw Testatrice vrouwe moeder en haar juffrouw moeije beide inde voorgenomde Groote Kerk zijn begraven, soo is haer Testatrice wil en begeren, dat haer voorseijde moeder en moeije meede int selve Graff sullen werden bijgezet. Ook sullen de Executeurs van dese Testament moeten besorgen, dat er een wapen voort hujs sal hangen alsmeede een wapen voorrijt gedragen om in de kerk op te hangen, voorts de begraafnis sal moeten geschieden des savonds, soo als in diergelijke sterffgevallen gebruickelijck is”. Nu, die voorschriften zullen wel alle in acht zijn genomen en ik twijfel niet of de begrafenisstoet zal hoewel klein zeer deftig zijn geweest. De Franschen hebben echter gezorgd dat de bedoeling van juffrouw Hooft mislukt is; wel is haar wapenbord ontkomen aan de algemeene vernieling in de kerk — welke zich in andere plaatsen wel zoover uitstreckte dat zelfs uit de grafzerken de wapens werden gehakt. Toen in 1795 de wapenborden uit de kerk moesten worden verwijderd bracht de regent Becker het mede naar zijn huis, vanwaar het later is overgebracht naar het Hofje. Het was een kolossaal stuk, dat alleen tegen den muur, plat op den grond is kunnen worden gezet — als 't er al gestaan heeft en niet op den zolder is opgeborgen. In die regentkamer stond als ander oud stuk de ijzeren kist, waarin de effecten der stichting. Die oude kist is er nog — fraai is ze niet.

Het oude wapenbord is niet meer in de stichting. 't Was heelemaal vergeten en door den tijd vrij leelijk toegetakeld, toen een regent het ontdekte. Hij bood 't den kerkvoogden der St. Jacobskerk weer aan ter plaatsing boven 't graf van Angenis Hooft. De heeren bedankten voor het aanbod — door al het gescharrel met de zerken in den loop der jaren was de laatste rustplaats van

juffrouw Hooft niet meer te vinden. En dat 't voor de historie der kerk van waarde was, dat hetgeen er vroeger in geweest was er in wederkeerde, al zou het wapen dan ook in een willekeurig vak of aan een willekeurigen pilaar gehangen worden, werd door hen nog niet begrepen. Intusschen, het wapenbord keerde dus niet terug in de kerk, waar 't uit was gekomen. Toen boden regenten — 't is een kleine tien jaar geleden — het Wapenbord aan het Gemeentemuseum aan ten geschenke. Ook dit bedankte. Het wapenbord is daarop een lid der familie van de stichtster, jhr. G. W. J. Hooft te Zeist aangeboden. Deze heeft 't laten

restaureeren — de emblemens des doods, welke hout geheel vermolmd waren, heeft hij laten verwijderen en vervangen door een Louis XV versiering, het zwart fluweel is ook vervangen en nu prijkt het in nieuwe glorie in zijn villa in de buurtschap Huis ter Heide. Aan zijn vriendelijkheid dank ik de foto van 't wapen, welke op blz. 311 gereproduceerd is.

In het kuifstuk, staat de fronton van het hofje siert, staat nevens het wapen der Hooften, een vrouwekop met 'n krans met afhangende linten om de haren, een kwartierschild ter rechter- en linkerzijde.

Dat alles onder een dikke laag crème verf zit, spreekt van zelf. Dat schijnt er nog altijd zoo bij te behooren.

Alle na te laten goederen, obligaties, rentebrieven, effecten, „vaste goederen of van wat naam deselve ook mogen wesen, geene uytgesondert,” moesten onder administratie gesteld worden en „sal 't capitaal en goederen moeten blijven onder de Directie en Administratie van de Executeurs om daar van te ontfangen de jarelijkse Rente en Inkomsten en sullen de selve Rente en Inkomsten den tijd van Twintig agtereen volgende Jaren moeten oplopen tot Capitaal en na Expiratie van de voorsz. Twintig Jaren, soo sullen genoemde Executeurs, ofte hare Successeurs, voor dat capitaal der Revenues moeten koopen alhier in 's-Gravenhage een bekwame plaats en gront om daar opte doen Timmeren acht Huysjes, ieder met een bekwaam beneden en boven vertrekje en keldertje, latende de voorsz. te doene Timmeragie van goeder directie van de Executeurs deses Testaments ofte haar successeurs.”

Een al te ruime beurs schijnt juffrouw Hooft toch niet gehad te hebben, niet-tegenstaande haar patriciërschap. Vanwaar anders die bepaling der 20 jaren, waardoor het oorspronkelijk kapitaal dus moest verdubbeld zijn voor en aler mocht worden overgegaan tot de stichting van het hofje? Dat ik me hierin niet vergis blijkt wel uit de vrij geringe inkomsten welke het hofje heeft genoten in den loop der jaren en nog geniet. De opzet is inderdaad pompeuzer geweest dan wenschelijk was waardoor het geldelijk beheer niet altijd gemakkelijk is geweest. Gelukkig dat de elastische bepalingen van het testament, waardoor de linkerhand een met de rechterhand geschreven bepaling kan schrappen, veel speling en bezuiniging toelieten op de preuven.

In die hujsjes moesten wonen „bejaarde vrijsters ofte weduwen, die belijden sijn doende van de Gereformeerde Religie” (nu Ned. Herv. Gemeente). Ze kregen „vrijdom van Hujs en vijf tonnen Turff 's Jaars, aan ieder hujsje uit te deelen, en acht a Tien Stuijvers 's weeks off min off meer nadat de Executeurs indertijd sullen oordeelen uit de Revenues van der Testatrice na te laten goederen, sal kunnen

vallen.”

Het heeft niet lang geduurd eer de executeur testamentair, door Juffrouw Hooft zelf in haar uitersten wil aangewezen, de heer Joris van der Valk sollicitateur militair te Amsterdam, die haar in die stad gelegen goederen beheerde, kon gaan denken aan de uitvoering van de hem opgedragen plichten. Want Angenis Hooft leefde geen jaar meer en overleed reeds 10 Maart 1734, gelijk haar grafsteen in de Groote Kerk aanduidde. 1)

Jorus van der Valk had als mederegent notaris Eduard van Velsen. Het testament zei, dat de stichtster zich voorbehield

Foto C. Steenbergh.

HAAGSCHE HOFJES.
FRONTON EN KUIFSTUK VAN HET HOOFTSHOFJE.

Foto C. Steenberg

HAAGSCHE HOFJES. BINNENPLAATS VAN HET HOOFTHOFJE.

„zelf soodanige persoon ofte personen en benevens hem aan te stellen”, en dit deed ze, niet bij codicil, doch per afzonderlijk besluit van 12 Sept. 1733, niet notarieel, in alle geval niet ten overstaan van den notaris zelf. In diens minuten is er niets van te vinden.

Het moest dus tot 1754 duren eer de stichting tot een daad kon worden verwezenlijkt. 20 December 1753 werd voorloopig gekocht het huis met grond aan de Westzijde van de Assendelftstraat — nu Varkensmarkt — van Gijsbert van der Kun. En 22 Jaart 1754, d. i. dus 12 dagen na het verstriken van den 20-jarigen termijn werd ten overstaan van notaris G. van Velsen, die als getuige op het kantoor zijns vaders het testament had geteekend, de definitieve koopacte gesloten.

Het 't Hooftshofje was dus toen gesticht.

Van der Valk had het niet meer beleefd. Hij was 12 Sept. 1743 overleden. Eduard van Velsen hield het uit tot 1761, en werd toen hij overleed opgevolgd door zijn zoon Gerard.

De bouw van het 't Hooftshofje nam twee jaar in beslag; 27 Sept. 1756 werd door burgemeesters en schepenen consent verleend voor het hebben van den hardstenen stoep met hardstenen palen, welke nu nog voor het hofje staan.

Het kuifstuk wijst ook duidelijk het jaar 1756 als dat van den bouw aan.

De eerste bewoonster van het hofje deed er 1 Maart 1757 haar intrede en sedert heeft het aan gegadigden voor de zestien woningen niet ontbroken.

Konden de eerste jaren nu en dan nog extra toelagen worden verleend en o. a. in 1802 nog het salaris der portierster iets verhoogd worden wegens de duurere levensmiddelen, ruim zijn de geldmiddelen nimmer geweest, want uit de notulen van 22 Dec. 1805 blijkt de regentenzaal links van de poort bestond verhuurd te zijn, en toen 17 Maart 1807 het hofje 50 jaar bestond — die tijdrekening klopt niet, want 1 Maart 1757 was zooals gezegd de eerste bewoonster er reeds ingekomen en de inscriptie in den voorgevel geeft als stichtingsjaar 1756, toen het hofje voltooid was — werd een extra uitdeeling gedaan met het voornemen het honderdjarig bestaan des te beter te vieren. Evenwel is daar in 1857 heelemaal niets van gekomen, evenmin als van het 150-jarig bestaan, nu 9 jaar geleden.

Ook op dit hofje was de tierceering niet zonder invloed, want 27 Aug. 1810 noopte ze de verhooging van toelage voor de portierster weer in te trekken en 23 Juli 1817 moest zelfs besloten worden voorloopig in het geheel geen uitkeeringen meer te doen doch bij gunstiger tijd er op terug te komen. Wat dan ook is geschied. Die gunstiger tijd schijnt 3 jaar later aangebroken te zijn, doch 4 jaar later moest weer wegens den slechten staat der kas worden besloten geen tusschenuitkeeringen te doen. 4 Jaar later was die staat weer zoover verbeterd dat weer toelagen werden verstrekt.

Joris van der Valk kreeg f 500 als executeur en de administrateurs uit zijn dagen, voor 't ontvangen van de revenuen der vaste goederen „vier gulden van 't hondert en voor de ontvangene interessen der obligaties twee gulden van het hondert”. Na de 20 jaar hield dit natuurlijk op.

Doch streng de hand gehouden wordt nog steeds aan het voorschrift in het testament dat bij voor-overlijden van een der executeurs — die zelf meerdere executeurs en administrateurs kunnen verkiezen en nevens hene executeurs — „deselve ofte de langst levende verplicht (sal) zijn weder een eerlijk man van goeder

naam en faam benevens hem te verkiezen en aan te stellen, te affirmeeren ofte surrageeren met soodanige magt als in dese geinsereert”. Zóó gestreng zelfs dat de aangewezen een notarieele acte van zijn aanvaarding van de aanwijzing moet laten opmaken.

* * *

Het 't Hooftshofje bestaat als gezegd uit acht huizen, vier aan elken kant van den grooten tuin vol heesters en struiken met een grooten boom in het middelpunt, welke gelukkig den foei-leeijken, doch onmisbaren lantaarnpaal goed maskeert. Ze maken een inderdaad kloeken, deftigen indruk die huizen, goed strak van lijn, met een wel eenvoudige doch sprekende middentravée — natuurlijk dik gecrèmed. Elke 4 huisjes hebben in hun voorgevel gelijkstraats een nis met een pomp.

Natuurlijk is de voorgevel aan de straat blind, of liek heelemaal blind niet, want zoowel uiterst rechts als uiterst links zijn gelijkstraats twee ramen. Ook aan de tuinzijde is ze ten deele zonder oogen. De bovenverdieping telt namelijk slechts één raam, dat boven de poort. De twee ter weerszijden zijn dichtgemetseld.

Is rechts de portierswoning, ter linker zijde bevindt zich de regentenzaal, welke naar men weet, al dikke honderd jaar verhuurd is en nu tot schilderatelier dient. In deze zaal is 'n Lodewijk XV

schoorsteen, een smal randje met 'n schilderstuk van luttel waarde. Ook in de portierswoning is zoo'n onbelangrijke schoorsteen. Daar is 't schilderstuk echter verdwenen. Verder bezit het hofje nog 'n paar oude secretaires, maar deze hebben veel leden. Ook is van een al het koperen beslag verdwenen.

Met het nu onbewoonde oude Hofje van Hogelande heeft het 't Hooftshofje gemeen dat het niet in 'n vierkant is gebouwd om 't middenterrein, doch dat de zijde tegenover den straatkant slechts een muur is. 2) Het domein van het hofje is daar echter nog niet uit. 'n Stevige deur sluit hier af den hoftuin van een bloemisterij, welke is aangelegd op 'n stuk grond dat bij het hofje heeft behoord, doch indertijd, jaren geleden reeds, is verhuurd om de luttel inkomsten van het hofje wat te verhoogen. En de overschietende tuin is ruimschoots voldoende.

Oorspronkelijk heeft het 't Hooftshofje dus als origineele bouw gehad een die overeenkwam met dien van vele groote heerenhuizen uit dien tijd: een middenstuk met twee lang uitgebouwde vleugels in een grooten tuin. 'n Bewijs dat de executeurs van Juffrouw Hooft de zaak kloek hebben aangepakt. Het draagt dan ook een geheel eigen cachet. Zijn het Hofje van Wouw en het Heilige Geesthofje vriendelijk, zonnig, gezellig van karakter, hebben ze iets kneuterig gemoedelijks en daarbij schilderachtigs, het 't Hooftshofje komt in karakter merkwaardig goed overeen met dat zijner stichtster, deftig, strak, patricisch, een echte achttiende-eeuwsche van voornamen huize, die zich voelt.

Het toeval heeft gewild dat onder de bewoonders tegen het einde der 18e eeuw gebild behoord twee juffrouwen Hooft. Het notulenboek, dat alle bewoonders vermeldt, met eventuele bijzonderheden over haar brieven, etc., zegt niets over mogelijke verwantschap van deze beiden met de stichtster.

Bij een regentschap — sedert 1807 berust het dagelijksch beheer het rentmeester — is in hoofdzaak bij één familie geweest — de Utrechtsche familie Ameshoff. In 1777 trad het eerste lid dier familie, de heer H. Ameshoff, als zoodanig in functie en nog is een lid, het zevende — en in 't geheel zijn er 17 regenten geweest — vertegenwoordigd, nl. Mr. J. E. Ameshoff, de secretaris der Ned. Centraal Spoorwegmaatschappij, te Utrecht. Het regentschap is steeds van vader op zoon overgegaan. Zijn voorganger, de heer H. Ameshoff, directeur-president der Rijnspoorwegmaatschappij, was in 1843 benoemd en heeft, daar hij in 1903 overleed, op één jaar na zijn diamanten jubileum als regent kunnen vieren.

Er is nog een regent geweest met zoo'n langen duur zijner functie. Als kind van 16 jaar werd Charles van Olden aangewezen, trad in 1828 in functie en heeft die 54 jaar bekleed. Want eerst in 1882 overleed de gepensioneerde luitenant-kolonel der cavalerie op 80-jarigen leeftijd. 'n Ongewone combinatie: overste der huzaren en regent van 'n oude vrouwtjeshofje.

Na den heer van Olden kwam de heer Van der Kemp, toen de heer Wintgens en na diens dood, Jhr. M. D. Roëll te 's-Gravenhage.
Oveneming verboden.
CAREL HANSEN.

1) Het begrafenisregister der Groote Kerk meldt:

„Op den steen staat: Hier leyt begraven Juffr. Angenis Hooft overleeden den 10 Maart 1734, oud 57 jaren”.

De 4 December 1770 heeft de Heer van Velsen, Executeur van de nevens-gemelde Juffr. Angenis Hooft mij — d. i. de Ontvanger der Kerk — medegedeeld dat zij het graf van de Kerk had gekocht.

2) Bij het Hofje van Wouw en het Oude Van Damhofje is die muur integendeel aan de straatzijde gelegen.

BAAS MILON.

SINDS een maand werpt de zon haar gloeiende stralen over de velden. Bloeiend leven ontluikt onder dien regen van vuur, de aarde is groen, zoover het oog reikt. Tot aan de grens van den horizont is de hemel blauw.

De Normandische boerenhoeven, die over de vlakte verspreid liggen, lijken kleine boschjes uit de verte, in haar omgrenzing van slanke heesters. Dichtbij, wanneer men het vermolmd hek opent, waant men zich in een reusachtigen tuin, want al de oude appelboomen, knokig als de boeren zelf, staan in bloei. De oude, zwarte stammen, krom en gebogen, die op rijen in den hof staan, spreiden haar schitterende kruinen, wit en roze, onder den hemel uit. De zoete geur van haar vollen bloei vermengt zich met de vette geuren uit de open stallen en met den damp van de gistende mesthoop, waarop de kippen loopen.

Het is middag. Het gezin eet in de schaduw van den peereboom voor de deur. Vader, moeder, de vier kinderen, twee meiden en drie knechts. Er wordt niet gesproken. Eerst wordt er soep getegen en daarna komt de schaal gestoofde aardappelen met spek.

Nu en dan staat er een meid op om in den kelder den kruik appelwijn te gaan vullen.

De baas, een groote man van veertig jaar, kijkt naar den wingerd tegen het huis, die kaal is gebleven en die kronkelend als een slang onder de luiken doorloopt de heele muur langs.

Eindelijk zegt hij: „Vader z'n boom bot vroeg uit van 't jaar. Misschien wordt dat wat”.

De vrouw keert zich ook om en kijkt, zonder een woord te zeggen. De wingerd is geplant juist op de plaats, waar hun vader gefusilleerd is.

* * *

Het was in den oorlog van 1870. De Pruisen hadden het heele land bezet. Generaal Faidherbe met het noordelijke leger stond tegenover hen.

De Pruisische generale staf had in de hoeve kwartier genomen. De oude boer, baas Milon, de bezitter van de hoeve, had hen ontvangen en zoo goed mogelijk geïnstalleerd.

Een maand lang bleven de Deutsche voorposten in het dorp ter observatie. De Franschen bleven op tien mijl afstands stil zitten, en toch verdwenen er elken nacht ulanen.

Geen van de verkenners, die werden uitgezonden om de ronde te doen, kwamen ooit terug, behalve wanneer zij met hun tweeën of drieën gingen.

Men vond ze 's morgens dood op een weiland, aan den kant van een hof of in een sloot. Hun paarden lagen langs den weg, door een sabelhouw gedood.

Die moorden schenen te worden bedreven door een zelfden man, dien men niet kon ontdekken.

De streek werd geterroriseerd. Op een enkele aanklacht schoot men de boeren dood, vrouwen werden gevangen gehouden; men trachtte door vrees aanjagen van de kinderen iets gewaar te worden. Doch men ontdekte niets.

Maar op een morgen werd baas Milon languit in zijn stal gevonden met een sabelhouw dwars over zijn gezicht.

Twee vermoorde ulanen vond men op drie kilometer afstand van de hoeve. Een van hen hield zijn bebloed wapen nog in de hand. Hij had gevochten, zich verdedigd.

Dadelijk werd er in de open lucht, voor de hoeve, krijgsraad gehouden en de oude man werd voorgebracht.

Hij was 68 jaar, klein, mager, een weinig gebogen, met groote handen als scharen van een krab. Zijn glansloos haar, ijl en dun als dons van een jonge eend, liet overal de hoofdhuid doorschemeren. Het bruine, rimpelige vel van zijn hals had dikke aderen, die bij de kaken ophielden en bij de slapen weer te voorschijn kwamen. In de buurt ging hij door voor gierig en lastig in zaken.

Hij werd rechtop gezet tusschen vier soldaten, voor de keukentafel, die men naar buiten getrokken had. Vijf officieren en de kolonel namen tegenover hem plaats.

De kolonel nam het woord in het Fransch. „Baas Milon, zoolang wij hier zijn, kunnen wij niet anders dan tevreden over je zijn. Je bent altijd vriendelijk en zelfs welwillend voor ons geweest. Maar nu rust er een vreeselijke beschuldiging op je en wij moeten licht in deze zaak krijgen. Hoe ben je aan de wond op je gezicht gekomen?”

De boer antwoordde niets.

De kolonel hernam:

„Je zwijgen veroordeelt je, baas Milon. Maar je zult me antwoorden, versta je? Weet je, wie de twee ulanen heeft gedood, die vanmorgen bij den Kruisweg zijn gevonden?”

De oude zei met duidelijke stem:

„Dat heb ik gedaan”.

De kolonel, verbaasd, zweeg een oogenblik, terwijl hij den gevangene scherp aankeek. Baas Milon's verruwd boerengezicht bleef onbewogen, de oogen neergeslagen, alsof hij tot den pastoor had gesproken. Iets kon zijn innerlijke onrust verraden: hij slikte telkenmale met zichtbare moeite zijn speeksel in, alsof zijn keel geheel dichtgesnoerd was.

De familie van den man: zijn zoon Jean, zijn schoondochter en twee kleine kinderen stonden op tien pas afstands, verschrikt en ontsteld.

De kolonel ging verder:

„Weet je ook, wie al de verkenners gedood heeft, die men elken morgen, een maand lang al, op den weg vindt?”

De oude antwoordde met dezelfde onbewogenheid:

„Ikke”.

„Heb jij die allemaal gedood?”

„Ja, ik allemaal”.

„Jij alleen?”

„Ik alleen”.

„Vertel me eens, hoe je dat aangelegd hebt”.

Nu scheen de man ontroerd; de noodzakelijkheid om lang achtereen te moeten spreken, scheen hem te hinderen. Hij stamelde:

„Weet ik 't? 't Ging vanzelf zoo”.

De kolonel vervolgde:

„Ik waarschuw je. Je moet me alles zeggen. Het is 't beste om onmiddellijk je besluit te nemen. Hoe ben je begonnen?”

De man wierp een onrustigen blik op zijn luisterende familie achter hem. Een oogenblik aarzelde hij nog, toen, plotseling, nam hij een besluit.

„Op 'n avond kwam ik thuis. 't Was misschien tien uur, den dag nadat jullie hier gekomen waart. Jullie en ook jullie soldaten hadt me voor meer dan vijftig daalder voer weggenomen, met een koe en twee schapen. Ik zei tegen mezelf: zoo vaak ze me twintig daalder wegnemen, zoo vaak zal ik 't hun betaald zetten. En dan had ik nog meer dingen op mijn hart, die ik u zal vertellen.

Toen zag ik een van jullie ruiters zijn pijp rooken in de kuil achter mijn schuur. Ik nam mijn zeis en kwam zachtjes achter hem, zoodat hij me niet kon hooren. En met één slag hakte ik zijn hoofd af, met een enkele slag, net als een korenaar, zoodat hij niet eens kon schreeuwen. U hebt maar op den bodem van den pool te zoeken, u kunt hem vinden in een kolenzak met een steen eraan.

Toen bedacht ik wat. Ik nam al zijn kleeren, van zijn laarzen tot zijn pet en verborg die in den kalkoven in het Martinbosch achter den hof”.

De oude zweeg. De officieren keken elkaar onthutst aan. Het verhoor ging verder en zoo vernamen ze het volgende:

* * *

Toen de man den moord eenmaal begaan had, had hij slechts met die eene gedachte geleefd:

HAAGSCHE HOFJES.
HET GEMETAMORFHOSEERDE GRAFBORD DER STICHTERES
VAN HET HOOFTHOFTJE.

Pruisen dooden. Hij haatte ze met dien geniepigen, verbitterden haat van den gierigen en tegelijk vaderlandslievenden boer. Hij had daar zoo zijn eigen gedachten over, naar hij zei.

Hij wachtte een paar dagen.

Men liet hem vrij komen en gaan, hij mocht uitgaan en thuis-komen, wanneer hij wilde, omdat hij zoo nederig, onderworpen en inschikkelijk voor de overwinnaars geweest was. Zoo zag hij elken avond de boden weggaan; en eens op een nacht, toen hij den naam van het dorp hoorde, waarheen de ruiters zich be-gaven — door den omgang met de soldaten had hij de Deutsche woorden geleerd, die hij noodig had — ging hij uit. Hij liep over zijn hof, sloop naar het bosch, kwam bij den kalkoven, bereikte ten slotte de lange galerij en trok de kleeren van den dooden soldaat aan, die hij daar terug vond.

Toen zwierf hij over de velden, kruipend, hij liep langs de hellingen om zich te verbergen, luisterde naar het kleinste geruisch, onrustig als een strooper.

Toen hij meende, dat het uur gekomen was, liep hij weer naar den weg en verborg zich in de struiken. Hij wachtte nog een poos. Eindelijk, tegen middernacht, klonken paardehoeven op den harden grond van den weg. Hij luisterde met zijn oor tegen den grond om zich te overtuigen, dat er slechts een enkele ruiter naderde; toen maakte hij zich gereed.

De ulaan, die telegrammen mee-bracht, kwam in gestrekten draf aanrijden met zijn ooren en oogen goed open. Toen hij nog slechts op tien pas afstands was, sleepte baas Milon zich dwars over den weg, terwijl hij kreunde:

„Hilfe! Hilfe! Help! Help!”

De ruiter stond stil, zag een Duitscher, die in nood verkeerde, geloofde, dat hij gewond was, stapte van zijn paard, kwam niets kwaads vermoedend naderbij en toen hij zich over den vreemde boog, stootte deze hem de lange, gebogen kling van den sabel dwars door zijn lijf. Hij viel, zonder doodsstrijd, met een enkele laatste trilling.

Toen stond de oude boer op, stralend van een geheime vreugde en sneed voor zijn genoegen het lijf den hals af. Toen sleepte hij het naar de sloot en wierp het er in.

Het paard stond stil op zijn meester te wachten. Baas Milon wierp zich in den zadel en galoppeerde dwars over de velden.

Na een uur zag hij nog twee ulanen, die samen naar huis terug-keerden. Hij ging recht op ze af, terwijl hij weer: „Hilfe! Hilfe!” riep. De Pruisen, die de uniform herkenden, lieten hem zonder eenig wantrouwen naderbij komen. En als een kogel vloog de oude tusschen hen door, terwijl hij den een met zijn sabel, den ander met zijn revolver doodde.

Toen doorstak hij de paarden, de Deutsche paarden! Daarna ging hij kalm naar den kalkoven terug en verborg zijn paard achter in de duistere galerij. Hij trok zijn uniform uit, deed zijn smerige lompen aan, ging naar bed en sliep tot den volgende morgen.

Vier dagen ging hij daarna niet uit om het einde af te wachten van het onderzoek, dat ingesteld was, maar den vijften dag ging hij weer weg en doodde nog twee soldaten door dezelfde list.

Van toen af aan hield hij niet meer op. Iederen nacht zwierf hij op goed geluk rond, doodde Pruisen dan hier, dan daar, in galop over de eenzame velden rijdend, onder de maan, een eenzame ulaan, op menschen jagend. Wanneer zijn taak geëindigd was en de lijken op den weg lagen, ging de ruiter achter in den kalkoven zijn paard en zijn uniform opbergen.

Tegen middernacht ging hij heel kalm haver en water brengen aan zijn paard, dat in het onderaardsch gewelf was achtergebleven en hij voederde hem overvloedig, daar hij immers een groot werk van hem eischte.

Maar eens op een dag was een van de soldaten, die hij had aangevallen, op zijn hoede en doorkliefde met zijn sabel het gezicht

van den ouden boer. Maar toch had hij ze allebeide gedood!

Hij was nog terug gekomen, had zijn paard verborgen en zijn bescheiden kleeren weer aangetrokken, maar bij zijn thuiskomst werd hij door een flauwte overvallen en had zich tot bij den stal gesleept, daar hij het huis niet meer kon bereiken.

Daar had men hem bloedend gevonden, op het stroo....

Toen hij zijn verhaal geëindigd had, hief hij plotseling het hoofd op en keek de Pruisische officieren trotsch aan.

De kolonel, die aan zijn snor trok, vroeg hem:

„Heb je niets meer te zeggen?”

„Neen, niets meer; de rekening komt uit, ik heb er dertien dood gemaakt, geen een meer, geen een minder”.

„Weet je, dat je gaat sterven?”

„Ik heb u niet om genade gevraagd”.

„Ben je soldaat geweest?”

„Ja. Ik heb indertijd den veldtocht meegemaakt. Jullie hebt mijn vader gedood, hij was soldaat onder het eerste keizerrijk. En bovendien nog mijn jongsten zoon François, de vorige maand, bij d'Evreux. Ik was jullie wat schuldig, ik heb betaald. We zijn kiet”.

De officieren keken elkander aan.

De oude ging verder:

„Acht voor mijn vader, acht voor mijn jongen, we zijn kiet. Ik heb geen twist met jullie gezocht! Ik kende jullie heelemaal niet! Ik weet niet eens, waar jullie vandaan komt! Maar nou comman-deeren jullie bij mij, alsof je thuis bent. Ik heb me gewroken op de anderen. Ik heb er heelemaal geen spijt van”.

En, terwijl hij zijn stijf lichaam oprichtte, kruistte de oude zijn armen over de borst in een bescheiden-heldhaftige houding. De Pruisen spraken langen tijd zacht met elkaar. Een kapitein, die de laatste maand ook zijn zoon had verloren, verdedigde den boosdoener.

Toen stond de kolonel op en zei, op baas Milon toekomende, met fluisterende stem:

„Luister eens oudje, er is misschien een middel om je leven te redden, als...”

Maar de man luisterde in het geheel niet; zijn oogen recht op het gelaat van den overwinnaar gericht, terwijl de wind de donshaartjes op zijn schedel bewoog, vertrok hij zijn mager gezicht, dat geheel door het lidteeken doorsneden was, tot een vreeselijken grijns en trotsch spuwde hij den Duitscher met al zijn kracht midden in het gezicht.

Alle officieren waren opgesprongen en brulden hun bevelen tegelijkertijd.

In minder dan geen tijd was de man, die nog altijd onbewogen stond, tegen den muur gedrukt en gefusilleerd, terwijl hij glimlachte tegen zijn oudsten zoon Jean, tegen zijn schoondochter en de twee kleintjes, die ontzet toekeken....

Uit het Fransch van
GUY DE MAUPASSANT.

Foto C. Steenbergh.

GEVELTJE AAN DE BREEDSTRAAT TE ENKHUIZEN,

Vogelschade door den Oorlog.

Gedurende de tweede helft van Juni 1915 trof men op de Oostelijke kust van Schotland over groote uitgestrektheid een olielaag aan, welke op het water dreef en op sommige plekken meer dan 20 cm. dik was.

Vooral in de Firth en om de eilanden voor die golf liggende, alsmede op de kusten van het Graafschap Fife, waren de gevolgen van deze olielaag noodlottig voor het leven der strandvogels. Duizenden en duizenden zijn er omgekomen of werden uitgeput en verhongerd aan het strand gevonden. De veeren der stakkers waren zoozeer aangeplakt met olie, dat zij vliegen, zwemmen noch duiken konden en ellendig moesten omkomen. Zeer waarschijnlijk was deze olie afkomstig van een verongelukt, getorpedeerd schip, dat een groote lading smeerolie in had en voor deze kust is vergaan.